

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 4, Article Number:D0071

FINE ARTS

Received: May 2011
Accepted: October 2011
Series : D
ISSN : 1308-7290
© 2010 www.newwsa.com

Hazan Kurtaslan
Aylin Mentiş Köksoy
Nigde University
hazan.kurtaslan@hotmail.com
Nigde-Turkey

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK ÖĞRETİMİNE YÖNELİK HAZIR BULUNUŞLULUK VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ: NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin müzik dersine verdiği öneme ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma betimsel olup tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Niğde ilinde 2010-2011 eğitim-öğretim yılında 27 ilköğretim okulunda 1., 2., ve 3., sınıflarda görev yapmakta olan 210 sınıf öğretmeni; örnekleme ise, bu evren içerisinde ulaşılabilen ve araştırmaya gönüllü olan 181 sınıf öğretmenidir. Araştırmaya yönelik olarak sınıf öğretmenlerine araştırmacılar tarafından hazırlanan açık ve kapalı uçlu 15 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anketler SPSS programına aktarılmış, frekans ve yüzdelik değerleri alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Müzik Eğitimi,
Müzik Öğretimi, Müzik Dersi,
İlköğretim Okulları

PRIMARY TEACHERS READINESS TOWARDS MUSIC TEACHING AND THE EXAMINATION OF THEIR PRACTICES: NİĞDE SAMPLE

ABSTRACT

In the present study, it was endeavored to determine the views of form teachers regarding the importance they give to music classes. The research was descriptive in nature and survey model was used in the study. The universe of the study is composed of 27 primary schools located in the Niğde Province Center and the 1st, 2nd and 3rd grade form teachers working at these schools. It was aimed to reach all the form teachers who taught music classes to 1st, 2nd and 3rd grades of 27 primary schools, for this reason, sampling was not used in the study. Of the 210 form teachers determined within the scope of the study, 181 were reached and the teachers were given a questionnaire consisting of 15 open ended and closed ended questions prepared by the researchers. The results of the questionnaires were exported to SPSS software and the frequency and percentage values were calculated.

Keywords: Form Teacher, Music Education, Music Teaching, Music Classes, Elementary Schools

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

İnsan seslerle örülü bir çevre içerisinde doğar ve bu çevreyle ilişkisinde müzik önemli bir öğedir. Çocuğun kendisiyle ve çevresiyle ilişki, iletişim ve etkileşiminde ses ve müzik başta gelen öğelerdir" (Uçan vd. s: 6). Tufan ve Sökezoğlu (2009: 207)'na göre "müziksel yetenek seviyeleri ne olursa olsun bütün çocuklar müziğe ilgi duyar. Bazı çocuklar çalgı çalmak, bazıları şarkı söylemek, bazıları da dans etmek ya da müzik dinlemekten hoşlanırlar". Çocuğun müziksel gelişiminde kuşkusuz ki en önemli yeri okul öncesi dönemde ve ilköğretimde aldığı eğitim oluşturmaktadır.

Göncü'ye göre okul öncesi dönemdeki müziksel gelişim, çocuğun var olan doğal yeteneğinin düzenli ve bilinçli bir şekilde eğitilmesi sonucu gelişir. Öğrenmenin küçük yaşlarda hızlı olduğu düşünüldüğünde, okul öncesi dönemde verilmeye başlanan müzik eğitimi ile çocuğun müziksel gelişimi düzenli ve hızlı bir gelişim göstermeye başlar ve çocuk müzik yoluyla çalma, söyleme, dinleme gibi yeni alışkanlıklar kazanır. www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/samsun/I_Goncu.pdf sayfa 1. Okul öncesi dönemde olduğu gibi ilköğretim dönemindeki çocukların yaşamlarında da müziğin, müzik eğitiminin ve müzik dersinin önemli bir yeri vardır. Çocuklar ilk kez okul öncesi dönemde planlı bir şekilde müzik dersi almaya başlamaktadırlar. Bu dönemde verilen müzik eğitiminde kullanılan farklı yöntem ve teknikler ile çocuğun müziğe duyduğu ilgi ve yeteneğinin gelişimi sağlanır. "Çocuğun müziksel gelişimi çok yönlü bir bütünlük gösterir. Bu bütünlük ilköğretim çağına geldiğinde müziksel devinme, müziksel işitme, müziksel söyleme, müziksel çalma(kendi bedenini ve çevresindeki belirli nesnelere çalgı gibi kullanma ve onlarla müzik yapma) ve müziksel beğenme davranışlarıyla belirginleşen ve somutlaşan bir açılım içindedir. Bu gelişim ve açılım müziksel zekâ, müziksel yetenek ve müziksel edim-eylem boyutlarıyla birlikte iç içe yürür, gerçekleşir"(Uçan vd.,1999: 8). Bu nedenle ilköğretim döneminde verilen müzik eğitiminin en önemli boyutunun müzik öğretimi olduğu söylenebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nda müzik eğitimi ile öğrenciye kazandırılması beklenen temel beceriler: "Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, müziksel algılama ve bilgilenme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, müzik okur-yazarlığı edinebilme, estetik duyarlılığa sahip olma" şeklinde yer almıştır (MEB, 2007: 6). Bu temel beceriler müzik öğretimiyle öğrenciye kazandırılabilir. "İlköğretimde müzik öğretimi denilince; ilköğretim ortamlarında daha çok öğretmen ile öğrenci arasında oluşan müziksel iletişim ve etkileşime dayalı müziksel öğretme ve öğrenme süreci, bu sürece ilişkin müziksel öğretim düzeneği, müziksel öğretme ve öğrenme etkinlikleri anlaşılır. Müziksel öğretme; müziksel öğrenmeyi başlatma, kolaylaştırma, kılavuzlama, sağlama ve denetleme sürecidir. Bu iş öğretmenin görevidir"(Uçan vd.,1999: 10).

İlköğretimde verilen müzik dersi, çocuklardaki zihin gelişimini, kişilik gelişimini, müziksel algı ve bilgilerin gelişimini, müzik yoluyla duygu, düşünce ve deneyimlerin gelişimini, farklı şarkıları dinleme, söyleme ve çalma ile ulusal ve uluslararası müzikleri tanımaya imkan vermesi bakımından önemlidir. (http://iogm.meb.gov.tr/files/size_ozel/MDOPS.pps.) Saydam (2003: 75)'a göre ilköğretimdeki "müzik dersi, çocuğun ilgi ve yeteneklerini geliştirme fırsatı bulabileceği temel derslerden biridir. Bu dersin ayrıca çocuğun kişilik gelişiminde, sınıfıyla ve arkadaşlarıyla uyumunda, demokratik haklarını; yurduna, ulusuna karşı görev ve

sorumluluklarını kavramasında önemli bir işlevi vardır". Müzik dersinde öğrenciye verilmesi beklenen tüm bu davranışlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan çalışmalar sonucu düzenlenmekte ve belirlenmektedir.

"İlköğretimde müzik eğitimine ilişkin tasarımlar, düzenlemeler ve uygulamalar daha çok müzik öğretimi üzerinde odaklanır, özetlenir. İlköğretimde müzik öğretimi devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır" (Uçan vd.,1999: 9). Talim Terbiye Kurulunun 04.06.2007 tarihli ve 111 sayılı kararı ile kabul edilen ilköğretim okulları haftalık ders çizelgeleri incelendiğinde müzik derslerinin 1., 2. ve 3. sınıflarda haftada ikişer saat, 4. ve 5. sınıflarda ise haftada birer saat olarak verildiği görülmektedir. (<http://www.egitimmevzuat.com/index.php/201008021367/Resmi-Yazi/2010-2011-lkoeremortaoerem-ders-czelgeler-ve-aciklamalar.html>)

Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim kurumları yönetmeliğinin 64. maddesi gereğince ilköğretim 4. ve 5. sınıflardaki müzik derslerinin branş öğretmenlerince okutulmasına ancak ihtiyacın branş öğretmenlerince karşılanamaması durumunda ise sınıf öğretmeni olup bu alanda hizmet içi eğitim sertifikası almış öğretmenler tarafından ders değişimi yolu ile okutulabileceği, bunun da mümkün olmadığı durumlarda müzik derslerinin sınıf öğretmenlerince okutulmasına karar verilmiştir (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html). Yönetmeliğin 64. maddesinden yola çıkılarak bugün çoğu ilköğretim okulunun 1.,2. ve 3. sınıfında müzik derslerini sınıf öğretmenleri yürütmektedir. İlköğretim 4. ve 5. sınıfa gelindiğinde ise müzik derslerini çoğunlukla müzik öğretmeni yürütmektedir. Müzik öğretmenin bulunmaması halinde yine sınıf öğretmenleri bu dersi yürütmektedir.

İlköğretim okullarında müzik dersi veren sınıf öğretmenleri, dersin temel amaçlarını yerine getirecek şekilde dersleri işlemelidir. Bunun gerçekleştirilmesi için öncelikle sınıf öğretmenlerinin belirli bir birikim ve donanma sahip olması, dersin ilköğretim çağındaki çocuklar için önemini hissetmesi, ders ile ilgili yeni gelişmeleri takip etmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin müzik dersine yönelik olarak kendilerinde tespit ettikleri eksiklikleri giderebilmek amacıyla yapacakları özel çalışmalar; çocukların müziksel algı ve yeteneklerinin gelişimine, müzik yoluyla duygu, düşünce ve çevreyle olan iletişimlerinin olumlu yönde gelişmesine ve tüm bu çerçevede derslerin daha verimli işlenmesine yol açabilir.

Bu araştırma, ilköğretim okulları 1., 2. ve 3. sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin müziğe ne kadar ilgi duydukları, müziğe karşı özel çalışmalarını olup olmadığı, müzik dersini vermeye yönelik olarak kendilerini yeterli bulup bulmadıkları, lisans eğitimleri süresince müzik dersi alıp almadıkları, müzik derslerini nasıl işledikleri, müzik dersine ne kadar süre ayırdıkları, derslerde kullanabildikleri bir enstrüman olup olmadığı, müzik dersinde öğretilen bilgilerin etkinliklerde sergilenip sergilenmediği ya da hangi etkinliklerde sergilendiği ile ilgili görüşlerini almak amacı ile yapılmıştır.

Bu ana amaç doğrultusunda araştırmanın problemi: "Sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimine yönelik olarak hazır bulunuşluluk ve uygulama düzeyleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırma sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinde müzik öğretimiyle ilgili sınıf öğretmenlerinin hazır bulunuşluluk ve uygulamalarını tespit etmesi, bu konuda ilgili çevrelere araştırmacı, eğitimci ve öğrencilere somut bilgiler sunması bakımından önem taşımaktadır.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Modeli (Model of the Research)

Yapılan bu araştırma betimsel bir araştırma olup tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2000: 77).

3.2. Araştırmanın Evreni (Population of the Research)

Araştırmanın evrenini Niğde İlinde 2010-2011 eğitim-ğretim yılında, 27 ilköğretim okulunda 1., 2., ve 3., sınıflarda görev yapmakta olan 210 sınıf ğretmeni oluşturmuştur.

3.3. Araştırmanın rnekleme (Sampling of the Research)

Araştırmanın örneklemini, 2010-2011 eğitim-ğretim yılında Niğde ilinde bulunan 27 ilköğretim okulunda 1., 2., ve 3., sınıflarda görev yapan 210 sınıf öğretmeninden, ulaşılabilen ve araştırmaya gönüllü olan 181 sınıf ğretmeni oluşturmuştur. Bu sınıf ğretmenlerinin % 10,5'inin hizmet süresi 1-5 yıl arasında, %12,7'sinin hizmet süresi 5-10 yıl arasında, %24,3'ünün hizmet süresi 10-15 yıl arasında, %17,7'sinin 15-20 yıl arasında ve %34,8'inin hizmet süresi 20 yıl ve üzerindedir.

3.4. Veri Toplama Araçları (Data Collecting)

Yapılan bu araştırmada, sınıf ğretmenlerinin müzik dersine yönelik alınan görüşlerinden ve daha önce yapılmış olan araştırmalarda sınıf ğretmenlerinin müzik dersindeki yeterlilik durumları ile müzik dersinde eğitimci sorunlarına yönelik ğretmen görüşlerinden yola çıkılarak 1., 2. ve 3., sınıfları okutan sınıf ğretmenlerinin hazır bulunuşlulukları ve uygulamalarının incelenmesine yönelik görüşlerini almak üzere anket formu düzenlenmiştir.

20 sorudan oluşan anket formunun önce Niğde il merkezinde 1., 2. ve 3. sınıfları okutan 10 sınıf öğretmenine uygulanmış kapsam geçerliği bakımından gerekli düzeltmeler yapılmış bunun sonucunda anket 5'i kişisel soru olmak üzere toplam 15 sorudan oluşmaktadır. Anket sorularınının 2'si açık uçlu, 13' kapalı uçlu sorulardır.

3.5. Verilerin Czmlenmesi (Data Analysing)

Sınıf ğretmenlerinin müzik dersine verdikleri önemi ortaya koymak amacıyla uygulanan ankete ilişkin verilerin czmlenmesinde SPSS 17 paket programı kullanılmış, frekans ve yüzdelik değerleri alınmıştır. Ayrıca, anketteki 4. 13. ve 15. sorular için birden fazla şikkın işaretlenebileceğinin belirtilmesi nedeniyle çoklu cevaplar kabul edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND COMMENTS)

Bu bölümde araştırmaya ait bulgular yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş, frekans ve yüzdelik değerleri alınarak açıklamaları yapılmıştır.

Tablo 1. "Müziğe karşı ne kadar ilgilisiniz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 1. f and % distributions regarding the question "How much are you interested in music?")

Seçenekler (Options)	f	%
Tamamen ilgiliyim	15	8,3
Büyük ölçüde ilgiliyim	44	24,3
Kısmen ilgiliyim	102	56,4
İlgili değilim	20	11,0
Toplam	181	100

Tablo 1'e göre sınıf öğretmenlerinin yarıdan fazlası müziğe karşı olan ilgilerini "kısmen" olarak nitelendirmişlerdir. %11'lik bölümü ise "ilgili olmadığını" belirtmiştir.

Bulgulardan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çocuğunluğunun müziğe karşı ilgilerinin olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin bu derse olan ilgilerinin az olması, dersin öğretimine yönelik ilgi ve isteklerinin de az olmasına yol açabilir. Bu bulgudan verilecek olan müzik öğretiminin kalitesinin de olumsuz yönde etkileneceği söylenebilir.

Tablo 2. "Çalabildiğiniz bir enstrüman var mıdır?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 2. f and % distributions regarding the question "Can you play a musical instrument?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	58	32,0
Hayır	123	68,0
Toplam	181	100

Tablo 2'ye göre "çalabildiğiniz bir enstrüman var mıdır?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %68'i hayır, %32'si evet cevabı vermiştir.

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarında verilen müzik ve müzik öğretimi derslerinde çalgı eğitimi de verilmektedir. Şaktanlı (2004)'nin sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerine yönelik olarak yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin çalgı çalma durumlarının %17 oranda "tamamen", %39 oranda ise "kısmen" olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı bu bulguyu çalgı eğitiminin hedeflenen oranda başarılı olmadığı şeklinde yorumlamıştır. Tablo 2'deki bulgularla bahsedilen araştırmanın bulgularının birbirini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Nitekim örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin yarıdan fazlasının çalabildiği bir enstrüman bulunmamaktadır.

*Tablo 2'de evet cevabı veren 58 sınıf öğretmenine göre Tablo 3 oluşturulmuştur.

Tablo 3. "Yukarıda verilen soruya cevabınız evet ise hangi enstrümanı çalabiliyorsunuz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 3. f and % distributions regarding the question "If your answer to the previous question is yes, which instrument can you play?")

Seçenekler (Options)	f	%
Blokflüt	30	51,72
Bağlama	11	18,97
Bağlama-Blokflüt	5	8,62
Gitar	2	3,45
Mandolin	1	1,72
Org	1	1,72
Org-Gitar	1	1,72
Org-Blokflüt-Melodika	1	1,72
Ney-Gitar	1	1,72
Bağlama-Mandolin	1	1,72
Bağlama-Gitar-Blokflüt	1	1,72
Bağlama-Gitar	1	1,72
Blokflüt-Gitar	1	1,72
Bağlama-Org	1	1,72
Toplam	58	100

Tablo 3'e göre sınıf öğretmenleri %51,72'lik oranla en fazla blokflüt, sonra %18,97'lik oranla bağlama ve %8,62'lik oranla Bağlama-Blokflüt çalabildiklerini belirtmişlerdir.

En fazla blokflüt çalınmaktadır. Bu enstrümanı "bağlama" izlemektedir. Sınıf öğretmenlerinin en fazla blokflüt çalıyor olmaları lisans eğitimleri süresince bu çalgının eğitimlerini almalarından kaynaklanmaktadır. Saydam(2003)'ün yapmış olduğu araştırmada sınıf öğretmenlerinin çalabildiği enstrümanlar arasında en çok blokflüt, ikinci sırada mandolin, üçüncü sırada bağlama yer almaktadır. Saydam'ın araştırması ile bulgular benzerlik göstermektedir.

Tablo 4. "Müzik dersinde bir enstrüman kullanıyor musunuz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları

(Table 4. f and % distributions regarding the question "Do you use a musical instrument in your music classes?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	53	29,3
Hayır	128	70,7
Toplam	181	100

Tablo 4'e göre "müzik dersinde bir enstrüman kullanıyor musunuz?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %70,7'si evet, %29,3'ü hayır cevabı vermiştir.

Şaktanlı(2004: 278)'nin sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerine yönelik olarak yapmış olduğu araştırmada, müzik eğitimi derslerinde kullanılan çalgıların ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf müzik derslerini işlemede yardımcı olma durumu çoğunlukla "az" olarak çıkmıştır. Az olma sebebi çalgı çalma becerisi, istek, ders saatinin az olması vb. nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Lisans eğitimleri süresince bu çalgıyı müzik öğretimi derslerinde kullanabilecekleri düzeyde öğrenmemiş olabilirler ya da çalgı sık kullanılmadığı için unutuluyor ve ya çalgının öğretim yöntem ve tekniklerini bilmiyor olabilirler.

*Sınıf öğretmenlerinin Tablo 4'e verdikleri evet cevabına bağlı olarak Tablo 5 düzenlenmiştir.

Tablo 5. "Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise hangi enstrümanı kullanıyorsunuz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 5. f and % distributions regarding the question "If your answer to the previous question is yes, which instrument do you use?")

Seçenekler (Options)	f	%
Blokflüt	30	56,60
Bağlama	11	20,75
Bağlama-Blokflüt	4	7,55
Gitar	2	3,77
Mandolin	1	1,89
Ney-Gitar	1	1,89
Gitar-Org	1	1,89
Blokflüt-Gitar	1	1,89
Gitar-Bağlama	1	1,89
Org-Blokflüt-Melodika	1	1,89
Toplam	53	100

Tablo 5'e göre sınıf öğretmenleri %56,60'lık oranla en fazla blokflüt, sonra %20,75'lik oranla bağlama ve %7,55'lik oranla Bağlama-Blokflüt çalabildiklerini belirtmişlerdir.

Örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenleri müzik derslerinde çoğunlukla blokflüt ve bağlamayı kullanmaktadırlar. Bu bulgu tablo 2'deki bulgularla aynı doğrultudadır. Sınıf öğretmenleri lisans eğitimleri süresince en çok bu çalgılara yönelik olarak eğitim almaktadır. Araştırma bulguları Saydam'ın araştırmasıyla da aynı şekildedir. Saydam(2003)'ün yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenleri sırasıyla en çok blok flüt, mandolin, bağlama, keyboard, keman, gitar, akordeon, melodika, ud ve darbuka-defi derslerde kullandıklarını belirtmiştir. Saydam'ın çalışması elde edilen bulgularla kıyaslandığında sınıf öğretmenleri tarafından en çok blokflüt ve bağlamanın kullanıldığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunun derslerde enstrüman kullanmaması sonucu, ilköğretim müzik dersi öğretim programında müzik dersi amaçlarından biri olarak yer alan; bireysel ve toplu çalma etkinlikleri yoluyla çocukların toplumsal ilişkilerini, sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirme becerilerini yeterince gerçekleştiremedikleri söylenebilir (MEB,2006:6). Sevindiricidir, ancak sayısal (nicelik) bakımından istenilen seviyede değildir. Az sayıdaki öğretmenin birçok çalgıya müzik derslerinde yer vermesi, bu konuyla ilgili özel uğraşlarının olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 6. "Müzik dersini vermeye kendinizi yeterli buluyor musunuz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 6. f and % distributions regarding the question "Do you find yourself qualified to teach the music class?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	43	23,8
Hayır	138	76,2
Toplam	181	100

Tablo 6'ya göre "müzik dersini vermeye kendinizi yeterli buluyor musunuz?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %76,2'si hayır, %23,8'i evet cevabı vermiştir.

Tablo 1'de sınıf öğretmenlerinin çoğunun müziğe karşı ilgilerinin az olması, Tablo 2'de enstrüman çalamayan öğretmen

sayısının yarıdan fazla olması ve Tablo 4'te derslerde enstrüman kullanmayan öğretmen sayısının yine yarıdan fazla olması; öğretmenlerin bu dersi okutmak konusunda kendilerini yetersiz görmesine yol açtığı düşünülmektedir. Bu durum bulguların birbirleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Kocabaş (2000)'ın sınıf öğretmenlerinin müzik derslerindeki yetersizliklerine ilişkin görüşlerinin alındığı araştırmada 350 öğretmenden %4'ü kendini müzik dersi verme konusunda yeterli görmekte, %66,9'u yetersiz görmekte, %29,1' ise kısmen yeterli görmektedir. Yapılan her iki araştırmanın sonucu birbirini destekler niteliktedir.

Tarihsel süreç içinde sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen müzik derslerinin haftalık saatleri incelendiğinde "1924 yılında 5 yıl boyunca 5 saat, 1927 yılında 3 yıl boyunca haftada 6 saat, 1931 ile 1940 yıllarında 5 yıl boyunca haftada 10 saat, 1954 yılında 6 yıl boyunca haftada 6 saat, 1975 ile 1982 yıllarında 1,5 yıl boyunca haftada 6 saat, 1989-1992 ve 1998 yıllarında 1 yıl boyunca haftada 4 saat, 2006 yılında 1 yarıyıl haftada 3 saat" (Kalyoncu ve Öztürk, 2009:216), 2011 yılında ise 2 yarıyıl haftada 3 saat şeklinde yürütülmektedir. Geçmişten günümüze sınıf öğretmenliğinde müzik derslerine ayrılan sürenin azaldığı görülmektedir. Bu durum da sınıf öğretmenlerinin müzik dersleri konusunda kendilerini yetersiz hissetmelerinin bir nedeni olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 7. "Lisans öğreniminiz sırasında müzik dersi aldınız mı?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları

(Table 7. f and % distributions regarding the question "Did you take music classes during your undergraduate education?")

Seçenekler	f	%
Evet	122	67,4
Hayır	59	32,6
Toplam	181	100

Tablo 7'ye göre "lisans öğreniminiz sırasında müzik dersi aldınız mı?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %67,4'ü evet, %32,6'sı hayır cevabı vermiştir. Bu durumun lisans öğrenimleri sırasında fakültelerde bu konuda uzman öğretim elemanı eksikliğinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Kocabaş (2000)'ın yapmış olduğu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin %88'i müzik öğretimi dersi almamıştır. Yapılan bu araştırmada ise, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu lisans eğitimlerinde müzik dersi almıştır. Her iki araştırma yıllara göre kıyaslandığında 2000 yılı ile 2011 yılı arasında sınıf öğretmenliği anabilim dallarında müzik dersi alan öğrenci sayısında büyük bir artış olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimi dersi alma durumları yıllar içinde iyileşme göstermesine karşın "tamamının" müzik öğretimi dersi almaması ilköğretim 1,2,3. sınıflarda yürütülen müzik dersinin niteliği konusunda düşündürücüdür.

*Sınıf öğretmenlerinin Tablo 7'ye verdikleri evet cevabına bağlı olarak Tablo 8 ve Tablo 9 düzenlenmiştir.

Tablo 8. "Lisansta aldığınız müzik dersinden başka müzikle ilgili özel bir çalışmanız oldu mu?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 8. f and % distributions regarding the question "Have you had a personal study on music other than that you had during your undergraduate education?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	35	28,6
Hayır	87	71,3
Toplam	122	100

Tablo 8'e göre "lisansta aldığınız müzik dersinden başka müzikle ilgili özel bir çalışmanız oldu mu?" sorusuna ilişkin 122 sınıf öğretmeninden %71,3'ü hayır, %28,6'sı evet cevabı vermiştir.

Kocabaş(2000)'in yapmış olduğu araştırmada, 350 sınıf öğretmenine uygulanan ankette, öğretmenlerin öğrenimleri sırasında aldıkları eğitim dışında performanslarını düşünme ve geliştirmeye yönelik %34,5'inin herhangi bir girişimde bulunmadığını, %22,4'ünün girişimde bulunduğunu, %43,1'inin kısmen de olsa bir girişimde bulunduğunu belirtmiştir.

Saydam (2003)'in yapmış olduğu çalışmada 535 sınıf öğretmenine uygulanan anket sonuçlarına göre öğretmenlerden yalnızca %1,31'inin müzik dersine yönelik olarak açılan hizmet içi kurslara katıldığı belirtilmiştir. Bu sonuç da sınıf öğretmenlerinin müzik dersine ilişkin olarak kendilerini geliştirme etkinliklerine yeterince katılmadıkları görüşünü desteklemektedir.

Küçüköncü (2002)'nin yapmış olduğu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin müzik derslerini genellikle kendi müzik beğenileri ve eğitim anlayışları doğrultusunda, mezun oldukları kurumda kazandıkları bilgi, beceri ve davranışları kullanarak işlemeye çalıştıklarını belirtmiştir. Elde edilen bulgunun, Kocabaş, Saydam ve Küçüköncü'nün araştırmaları ile birbirini destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Tablo 9. "Lisansta öğrendiğiniz müzik bilgilerinizi derslerde kullanıyor musunuz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 9. f and % distributions regarding the question "Do you use the knowledge of music you gained during your undergraduate education in your classes?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	40	32,8
Hayır	82	67,2
Toplam	122	100

Tablo 9'a göre "lisansta öğrendiğiniz müzik bilgilerinizi derslerde kullanıyor musunuz?" sorusuna ilişkin 122 sınıf öğretmeninden %67,2'ü hayır, %32,8'sı evet cevabı vermiştir.

Tablo 7'den elde edilen bulguya göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu lisans döneminde müzik eğitimi almıştır, bu sonuca rağmen müzik dersinde aldıkları bu eğitimi kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Kılıç (2009:131)'in yapmış olduğu benzer bir çalışmada, I. kademe(1.,2. ve 3.sınıflarda) görev yapan 153 sınıf öğretmenin görüşü alınmıştır. Buna göre; öğretmenlerin lisansta almış oldukları müzik eğitimi teorik bilgilerini, müzik dersine yansıtma durumu incelendiğinde; %5,9'u aldıkları teorik bilgileri müzik dersine yansıttığını, %26,1'i yansıtamadığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenler, lisans döneminde müzik eğitiminde aldıkları müzik öğretim yöntemlerini, müzik dersine yansıtma durumu incelendiğinde; %2'si yansıttığını, %39,2'si de yansıtamadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin,

lisans müzik eğitiminde edinmiş oldukları şarkı repertuarını müzik derslerine yansıtma durumu incelendiğinde; %9,2'si derslere yansıttığını, %24,2'si yansıtmadığını belirtmiştir.

Göğüş(2008)'ün yapmış olduğu çalışmada da, sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde (lisans döneminde) kazandıkları birikimin müzik dersini vermede ne kadar yeterli olduğu hakkındaki görüşlerine göre; 204 sınıf öğretmenin yarısı kısmen yeterli, %38'i yetersiz olduğunu belirtmiştir. Yapılan bu araştırma ile Kılıç ve Göğüş'ün yapmış oldukları çalışmalar, farklı şehirlerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin lisansta aldıkları müzik bilgilerini derslerde büyük ölçüde kullanamadıklarını ortaya çıkarmıştır.

* "Genel olarak müzik derslerinizi nasıl işlemektesiniz?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinden gelen cevaplar sonucunda elde edilen bulgulara göre;

("Based on the findings obtained as the result of the answers given by form teachers to the question "How do you teach your music classes in general?")

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, müzik dersi kitabında yer alan konuların ve buna bağlı olarak şarkıların öğretimi yönünde görüş bildirmiştir. Verilen diğer cevaplardan bazılarında ise, çeşitli ritm çalışmalarının yapıldığı, drama yöntemi ile şarkıların söyletildiği, bilgisayar destekli şarkıların öğretildiği, ünlü müzisyenlerin hayatlarının anlatıldığı ayrıca, enstrüman çalabilen öğretmenlerin enstrümanları ile çocuklara eşlik ettikleri belirtilmiştir.

İlköğretim 1.,2. ve 3.,sınıflarda müzik dersi zengin bir içerikle düzenlenerek işlenebilir. sınıf öğretmenlerine temel müzik bilgilerini kazandırmanın yanı sıra bu dersin öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik eğitimlerde verilebilir. Örneğin müzik dersi diğer derslerle bağlantı kurularak işlenebilir. Nitekim Karşal (2004: 667)'ın yapmış olduğu çalışmada ilköğretim 1.kademe 2.sınıf 8 yaş grubu çocukların müzik yetenekleri ile matematik yetenekleri arasında ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Çocuğun müzik yeteneği yükseldikçe matematik yeteneği de artmaktadır. Öğretmenlerin dersleri işlerken diğer derslerle ilişkiler kurarak anlatmaları çocukların gelişimine büyük ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 10. "Haftada kaç saat müzik dersine vakit ayırmaktasınız?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları

(Table 10. f and % distributions regarding the question "How much time do you spare for music classes in a week?")

Seçenekler(Options)	f	%
Yarım saat	22	12,2
1 saat	84	46,4
1,5 saat	15	8,3
2 saat	60	33,1
Toplam	181	100

Tablo 10'a göre "haftada kaç saat müzik dersine ayırmaktasınız?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %46,4'ü 1 saat, %33,1'i 2 saat, %12,2'si yarım saat, %8,3'ü 1,5 saat olarak belirtmişlerdir.

Tablo 10'dan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun programda belirtilen süre kadar müzik dersi yapmadıkları dikkati çekmektedir. Öğretmenlerin müzik dersine ayrılan süreyi kısa tuttıkları ve dersin süresini ders dışı başka şekillerde değerlendirdikleri düşünülmektedir. Ayrıca, Talim Terbiye Kurulunun 04.06.2007 tarihli ve 111 sayılı kararında ilköğretim okulları haftalık ders çizelgesinde 1., 2. ve 3. sınıflardaki müzik dersleri

haftada ikişer saat olarak belirlenmiş olmasına rağmen öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bu karara uymadığı görülmektedir. Öğretmenlerin ders süresini kısa tutmalarının sebebi, bu derse olan ilgilerinin az olması, bilgi ve donanımlarının yeteri kadar olmaması olarak düşünülebilir.

"Her çocuk, müziğe aynı ölçüde yetenekli değildir. Fakat bütün çocuklar müziği severler. Genel olarak çocukların büyük çoğunluğu, orta yeteneğe sahiptir. Orta yetenekten çok üstün yeteneğe doğru gidildikçe sayı azalır. Aynı şekilde orta yetenekten çok yeteneksizliğe doğru gidildikçe de yine sayı azalır" (Sun ve Seyrek, 2002: 30). Sonuç olarak ilköğretim okullarında okuyan çocukların orta yetenekli çocuklardan oluştuğu düşünülecek olursa, bu çocukların müziği öğrenmeleri, dinleme, çalma, söyleme gibi becerileri kazanabilmeleri buldukları çevre ve aldıkları müzik eğitim yoluyla sağlanabilir. Bu sebeple ilköğretim çağındaki çocukların hayatında müziğin rolü büyüktür. Haftada yalnızca 2 saat olan bu derse süresine göre işlemek çocuğun bireysel ve toplumsal yaşantısında büyük önem taşımaktadır.

Tablo 11. "Müzik dersine ayrılan süre içinde zaman zaman başka bir ders yapmakta mısınız?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 11. f and % distributions regarding the question "Do you occasionally teach other subjects during the time spared for music classes?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	39	21,6
Hayır	63	34,8
Bazen	79	43,6
Toplam	181	100

Tablo 11'e göre "Müzik dersine ayrılan süre içine başka bir ders yapmakta mısınız?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %43,6'sı bazen, %34,8'i hayır, %21,6'sı evet olarak belirtmiştir.

Müzik dersine ayrılan süre içinde başka bir ders işlendiği ya da bazen işlendiği cevabının oranlarını birlikte değerlendirecek olursak, sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun müzik dersine ayrılan süre içinde başka bir ders işlemekte olduğu düşünülmektedir. Bu sonuç sınıf öğretmenlerinin müzik dersine gerektiği kadar önem vermediği şeklinde yorumlanabilir. Bu nedenle sınıf öğretmeni adaylarına ve sınıf öğretmenlerine her şeyden önce müzik dersinin önemi kavratılmalıdır.

Tablo 12. "Müzik dersinde öğrettiklerinizi etkinliklerde sergilemekte misiniz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları
(Table 12. f and % distributions regarding the question "Do you display the skills you teach in the music class in events?")

Seçenekler (Options)	f	%
Evet	85	47
Hayır	96	53
Toplam	181	100

Tablo 12'ye göre "müzik dersinde öğrettiklerinizi etkinliklerde sergilemekte misiniz?" sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin %47'si evet, %53'ü hayır cevabı vermiştir.

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %32,6'sı lisans eğitimlerinde müzik derse almamış, %32'si çalgı çalamıyor, %70,7'si bu çalgıları derslerde kullanamıyor ve öğretmenlerin %76,2'si müzik derse

vermede kendilerini yeterli görmüyor olmaları sebebiyle öğretmenler derste öğrettikleri bilgiler herhangi bir etkinlikte sunmaya cesaret edemiyor olabilirler. Fakat öğretilen bilgilerin topluluk önünde sergilenmesi çocuğun özgüveninin gelişmesinde ve çevresiyle olan iletişiminin artmasında olumlu etkisi olacağı düşünülmektedir. Bu sebepten, öğretilen bilgi ve becerilerin topluluk önünde herhangi bir etkinlik kapsamında sunulması, çocuğun gelişimi açısından büyük önem taşıyacaktır.

*Sınıf öğretmenlerinin Tablo 12'ye verdikleri evet cevabına bağlı olarak Tablo 13 düzenlenmiştir.

Tablo 13. "Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise aşağıdaki etkinliklerden hangilerinde sergilemektesiniz?" sorusuna ilişkin f ve % dağılımları

(Table 13. f and % distributions regarding the question "If your answer to the previous question is yes, in which of the events given below do you display them?")

Seçenekler (Options)	f	%
Yıl Sonu Etkinlikleri	19	22,35
Çocuk Bayramı	18	21,18
Cumhuriyet Bayramı	13	15,29
Tüm etkinliklerde kullanma	11	12,94
Çocuk Bayramı-Yıl Sonu Etkinlikleri	7	8,24
Öğretmenler Günü	5	5,88
Cumhuriyet Bayramı-Çocuk Bayramı	4	4,71
Öğretmenleri Günü-Çocuk Bayramı	2	2,35
Cumhuriyet Bayramı-Öğretmenler Günü-Atatürk'ü Anma Haftası-Çocuk Bayramı	1	1,18
Cumhuriyet Bayramı-Öğretmenler Günü-Çocuk Bayramı-Yıl Sonu Etkinlikleri	1	1,18
Cumhuriyet-Atatürk'ü Anma Haftası-Çocuk Bayramı-Yıl Sonu Etkinlikleri	1	1,18
Cumhuriyet Bayramı-Yıl Sonu Etkinlikleri	1	1,18
Atatürk'ü Anma Haftası	1	1,18
Öğretmenler Günü-Yıl Sonu Etkinlikleri	1	1,18
Toplam	85	100

Tablo 13'e göre sınıf öğretmenleri, müzik dersinde öğrettikleri bilgileri %22,35'lik oranla en fazla yıl sonu etkinliklerinde, sonra %21,18'lik oranla Çocuk Bayramında ve %15,29'luk oranla Cumhuriyet Bayramında sergilemekte olduklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerin daha çok desleri, yıl sonu etkinliklerine, Çocuk Bayramına ve Cumhuriyet Bayramının içeriğine göre işlediği düşünülmektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER (CONCLUSIONS AND SUGGESTIONS)

5.1. Sonuçlar (Conclusions)

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultunda varılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin:

- %56,4'ü, müziğe karşı kısmen ilgili olduğunu belirtmiştir.
- %68'i enstrüman çalamadığını belirtmiştir.
- En çok çalabildikleri enstrüman arasında; %51,72'si blok flüt olarak belirtmiştir.
- %70,7'si müzik dersinde bir enstrüman kullanmadığını belirtmiştir.

- Müzik derslerinde en çok kullandıkları enstrüman arasında %56,60'ı blok flütü belirtmiştir.
- %76,2'si müzik dersini vermekte kendini yeterli bulmadığını belirtmiştir.
- %67,4'ü lisans öğrenimi sırasında müzik dersi aldığını belirtmiştir.
- %71,3'ü lisansta aldıkları müzik dersinden başka müzikle ilgili özel bir çalışma yapmadığını belirtmiştir.
- %67,2'si lisansta öğrendiği müzik bilgilerini derslerde kullanmadığını belirtmiştir.
- Genel olarak müzik derslerini ders kitabına göre işlediği bunun yanı sıra, enstrüman çalabilen öğretmenlerin de öğretilen şarkılara eşlik ettiği belirtilmiştir.
- %46,4'ü haftada 1 saat müzik dersine vakit ayırmakta olduğunu belirtmiştir.
- %43,6'sı müzik dersine ayrılan süre içinde bazen başka bir ders işlediğini belirtmiştir.
- %53'ü müzik dersinde öğrettiği bilgileri etkinliklerde sergilememekte olduğunu belirtmiştir.
- Müzik derslerinde öğrettiklerini en çok, %22,35'lik oranla yılsonu etkinliklerinde sergilemekte olduğunu belirtmiştir.

4.2. Öneriler (Suggestions)

- Sınıf öğretmenleri müzik dersini okuturken rehber olunması ve fikir alışverişinde bulunulması amacıyla belirli aralıklarla müzik öğretmenleri ile bir araya getirilmeleri sağlanmalıdır. Böylece, sınıf öğretmenin müzik dersine olan ilgisinin ve tutumunun olumlu yönde gelişeceği düşünülmektedir.
- Sınıf öğretmenlerine daha lisans öğrenimleri sırasında enstrümanlar tanıtılıp, ilgileri doğrultusunda seçecekleri enstrümanlar gruplar halinde öğretilbilir. Böylelikle, öğretmenlerin müzik dersine karşı daha donanımlı ve ilgili hale geleceği düşünülmektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin blok flüt dışında çocuklara öğretebileceği yeni enstrümanların tanıtılmasına ve öğretilmesine yönelik hizmet içi kursların verilmesi önerilmektedir. Örneğin melodika ya da ritm çalgıları eğitimi sınıf öğretmenlerine verilebilir.
- Öğretmenlerin kendilerini yeterli hissedebilmeleri için, sınıf öğretmenliği lisans programında müzik dersine ayrılan sürenin arttırılması ve programın amaçlarına ve çocukların ilgisine yönelik bir müzik eğitimi dersi verilmesi ile öğretmenlerin daha çok kendilerine güvenerek bu derse girmeleri sağlanabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin lisansta aldıkları bilgileri okullarında uygulayabilmeleri için daha etkili bir müzik eğitiminden geçmesi gerekmektedir. Müzik dersine yönelik olarak yeni öğretim yöntem ve tekniklerin takip edilmesi ve öğretmenlerin eksiklerini gidermeleri için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sık sık hizmet içi kursların açılması önerilmektedir.
- Lisans döneminde alınan müzik öğretimi dersinin ilköğretim okullarında tam olarak ve verimli bir şekilde uygulanabilir hale gelmesi için bu dersin öneminin sınıf öğretmeni adaylarına ve sınıf öğretmenlerine anlatılması önerilmektedir. Bu sayede müzik dersine olan bakış açısının da belli ölçüde değişeceği düşünülmektedir.
- Sınıf öğretmenliği anabilim dallarındaki müzik öğretim programının amacına ulaşan bir program olması ve programın

gerektiği şekilde uygulanması son derece önemlidir. Bu amaçla programın belirli aralıklarla komisyonlar tarafından değerlendirilip yeni yöntem ve tekniklerle desteklenmesi önerilmektedir. Programı uygulayan eğitimcilerin ise, müzik eğitimine yönelik yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaları daha donanımlı sınıf öğretmenleri yetiştirilmesine imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Göğüş, G., (2008). İlköğretim I. Kademe Müzik Eğitiminde Öğretmenin Etkinliği. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: XXI, ss: 369-38.
2. Göncü, Ö.İ., (23-25 Eylül 2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Anasınıfı Öğretmenleri İle Müzik Öğretmenlerinin Müzik Çalışmalarına İlişkin Tutum ve Yeterliliklerinin Karşılaştırılması. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. Samsun, Bildiriler Kitabı, ss:194-204.
3. Kalyoncu, N. ve Öztürk, Ö., (23-25 Eylül 2009). Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarında Verilen "Müzik" ve "Müzik Öğretimi" Derslerinin İçerikleri. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. Samsun, Bildiriler Kitabı, ss:215-224.
4. Karasar, N., (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
5. Karşal, E., (2004). İlköğretim 1. Kademe 2. Sınıf 8 Yaş Grubu Çocukların Müzik Yetenekleri İle Matematik Yetenekleri ve Soyut Zekaları Arasındaki İlişki. . 1924-2004 Musıki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu. Burdur, Bildiriler Kitabı, Cilt II, ss:661-667.
6. Kılıç, I., (2009). İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:1, ss:123-137.
7. Kocabaş, A., (2000). Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Yetersizliklerine İlişkin Görüşleri, http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1524640218_2-SINIF%20c3%96c4%9eRETMENLERc4%b0Nc4%b0N%20M%3%9cZc4%b0K%20DERSLERc4%b0NDEKc4%b0%20YETERSc4%b0ZLc4%b0KLERe2%80a6.pdf, Erişim Tarihi: 02.04.2011.
8. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü, (2007). İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı. (1-8. Sınıflar), Ankara, s: 6.
9. Saydam, R., (30-31 Ekim 2003). İlköğretim Okulu I ve II. Devre Müzik Eğitiminde Eğitimci Sorunu, <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/R-Saydam.html>, Erişim Tarihi: 05.03.2011.
10. Sun, M. ve Seyrek, H., (2002). Okulöncesi Eğitiminde Müzik. İzmir: Mey Müzik Eserleri Yayınları.
11. Şaktanlı, S.C., (2004). Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Anabilimdalı Son Sınıf Öğrencilerinin Lisans Programlarında Verilen Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri. 1924-2004 Musıki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu. Burdur, Bildiriler Kitabı, Cilt I, ss:271-283.
12. Tufan, S. ve Sökezoğlu, D., (23-25 Eylül 2009). Oyun, Hareket, Dans ve Ritm Yoluyla Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. Samsun, Bildiriler Kitabı, ss: 205-214.

13. Uçan A., Yıldız G. ve Bayraktar E., (1999). İlk retimde Müzik  ğretimi: İlk retimde Etkili  ğrenme ve öğretme  ğretmen El Kitabı, Modül 9, http://iogm.meb.gov.tr/files/size_ozel/MDOPS.pps , Erişim Tarihi: 19.03.2011.